

פרוטוקול מס' 403

ועדת החוקה חוק ומשפט
יום רביעי, ח' בחשוון תשנ"ה, 01.11.95, שעה 09:00

נכחו: חברי הוועדה: ד' צוקר - היו"ר
א' גולדשמידט
ד' מרידור

מוזמנים: חה"כ ח' אורון
עו"ד ס' אזנקוט - משרד המשפטים
ג' בן-אור - משרד המשפטים
עו"ד א' זיסבלט - משרד המשפטים
עו"ד מ' ינון - משרד המשפטים
עו"ד מ' מזוז - משנה ליועץ המשפטי לממשלה -
משרד המשפטים
עו"ד ד' ליפשיץ - סגנית היועץ המשפטי - משרד האוצר
א' קרין - משרד האוצר
נ' רטנר - סגן החשב הכללי - משרד האוצר
א' גוטליב - מנכ"ל לשכת הפרסומים הממשלתית
נ' מאיר - מנכ"ל לשכת הפרסומים הממשלתית
יורם עבודי - אגף תכנון ופיתוח -
מינהל מקרקעי ישראל
עו"ד י' שוהם - יועץ משפטי - מינהל מקרקעי ישראל
א' נוך - סגן היועץ המשפטי - משרד הדתות
עו"ד ע' שכטר - יועץ משפטי - רשות השידור

יועץ משפטי: ש' שוהם

מזכיר הוועדה: ד' ואג

קצרנית: ה' לוי

- סדר-היום: 1. תקנות חובת המכרזים (תיקון), התשנ"ו-1995
2. הצעת חוק זכויות מבצעים (תיקון) (זכויות משדרים), התשנ"ד-1994. -
אישור נוסח לקריאה שניה ושלישית.

7946

1. תקנות חובת המכרזים (תיקון), התשנ"ו-1995

היו"ר ד' צוקר:

בוקר טוב, אני מתכבד לפתוח את ישיבת ועדת החוקה. הנושא הראשון על סדר היום הוא תקנות חובת המכרזים, תיקון, התשנ"ו-1995. "מודעה בעתונות תפורסם גם בעתון יומי או בעתון המתפרסם מדי שבוע לפחות, בעל תפוצה רחבה, היוצא לאור בישראל בשפה הערבית. הוראה זו לא תחול על מכרזים אשר מעצם טיבם אינם מיועדים לציבור דוברי ערבית". דרושה, בבקשה.

עו"ד ד' ליפשיץ:

חובה לפרסם בעתונות גם מודעה בשפה הערבית, ותקנה זו היא על פי הוראת היועץ היועץ המשפטי לממשלה, לפנייתך ולפניית אחרים לקבוע מפורשות שמודעה בעיתונות תפורסם גם בשפה הערבית, למעט במקרים בהם מראש המכרז לא מיועד דווקא לציבור דוברי ערבית, לדוגמה: רבני עיר וכדומה.

הואיל ולא יוצאים הרבה עתונים יומיים בשפה הערבית ישנה אפשרות לפרסם גם בשבועון.

היו"ר ד' צוקר:

תודה. לשכת הפרסום רוצה להעיר?

נ' מאיר:

אפשר לבצע את זה וכמובן שזה עולה כסף.

היו"ר ד' צוקר:

יש הערכת עלות?

נ' מאיר:

זה יעלה כשניים-שלושה או ארבעה מליוני ש"ח. בפועל זה יצור יותר בעיות בתחום תיאום לוח הזמנים. למעשה, אין עתונות ערבית יומית למעט העתון "אלתיחאד", שהוא דל תפוצה ביותר, ודקריאה בעתון "ידיעות אחרונות" הרבה יותר רחבה בקרב הציבור הערבי.

ד' מרידור:

אם כך למה לא לפרסם בערבית ב"ידיעות אחרונות"? עם כל הכבוד, המחיר איננו שיקול בעיניי אם המסקנה היא שערבים ישראלים קוראים יותר את "ידיעות אחרונות" מאשר את "אלתיחאד".

ג' בן-אור:

הרעיון היה לפרסם בעתון בשפה הערבית ובעתון היוצא לאור בשפה הערבית, גם כדי לא לחייב ערבים לקנות עתונים יומיים בשפה העברית. לכן סברנו שהפרסומים צריכים להופיע בעתון בשפה הערבית.

ד' מרידור:

אני לא מבין את הסיפא; מה זה "מכרזים אשר מעצם טיבם אינם מיועדים לציבור דוברי ערבית"? רבני עיר הבנת, אבל לרבני עיר לא מוציאים מכרזים לפי החוק. במכרזים לפי חוק זה מוכרים רכוש, ציוד ועסקאות. איזה עסקה לא מיועדת לערבים? עסקה של משרד הבטחון?

ג' בן-אור:

למשרד הבטחון יש תקנות מכרזים נפרדות. הרעיון שלנו עלה עקב החשש שהובע במשרד האוצר מפני העלות הגדולה ומפני מכרזים לא רלוונטים.

ד' מרידור:

מה זה מכרז לא רלוונטי?

נ' רטנר:

רכישת מזוזות ע"י משרד הדתות ודוגמות נוספות.

ד' מרידור:

יש לי הצעה; מכרזים שמיועדים לנו לא יפורסמו בעתונות הערבית. משהו כאן מאד לא הגיוני. תכתוב את זה בשני הכיוונים. נשמע לי מוזר מאד שלהם לא מגיע מה שמגיע לכולם.

א' גולדשמידט:

מי אמר שתשמישי קדושה תמיד מיוצרים ע"י יהודים?

היו"ר ד' צוקר:

זאת בדיוק הטענה של דן.

א' גולדשמידט:

סופר סת"ס תמיד יהיה יהודי, אבל מוסלמי לא יכול לייצר מנורה?

ד' מרידור:

המניע הוא לחסוך כסף.

ג' בן-אור:

בכל מקרה אם הדת של עושה המכרז היא רלוונטית למכרז, הוא לא יזכה מן הסתם.

ד' מרידור:

המכרזים לכתיבת ספר תורה או למזוג יין כדי שלא יהיה נסך או דברים מסוג זה שהדת היהודית מחייבת, הם אחד לחצי מליון, אני מניח, מן המכרזים שאתם מוציאים. זה לא חוסך בכסף. אם אתם רוצים לחסוך כסף תשתמשו בקריטריון הזה למשהו הרבה יותר רחב. כך זה יצור תחושה של אפליה לא טובה.

היו"ר ד' צוקר:

אם אמרת שהסיבה היא למנוע הוצאה כספית מיותרת, הביטוי "מעט טיבם אינם מיועדים לציבור דוברי ערבית", מעלה את הרושם כאילו הם מקור לחיסכון. חוסכים עליהם?

עו"ד ד' ליפשיץ:

זאת חוות הדעת של היועץ המשפטי לממשלה. אנחנו חושבים שצריך באיזושהי צורה לשמור על פרופורציות. גם חוות הדעת של היועץ המשפטי לממשלה מדברת על פרסום בערבית לא בגלל שהשפה הערבית היא שפה רשמית אלא בגלל אוכלוסיה דוברת ערבית, למרות שישנו סקר שמראה שהם קוראים בעיקר עיתונים בערבית. החשש הוא שישנו ציבור גדול בארץ שלא מדבר עברית ולא ערבית אלא שפות אחרות כגון רוסית ואמהאריית, ואנחנו לא רוצים לפתוח את הפרצות.

היו"ר ד' צוקר:

אם כך בוודאי שלא בניסוח הזה.

ד' מרידור:

את הנימוק הזה כלל לא הבנתי. הנימוק של היועץ המשפטי, אם הבנתי נכון את דבריך, איננו שזו שפה שניה רשמית בישראל. יש ציבור רב שאינו דובר עברית וקורא רוסית. הטענה הבאה של יהודי מרוסיה תהיה - אני לא דובר עברית וגם אני רוצה להשתתף במכרז. זו מדינה קולטת עליה וכו'.

עו"ד ד' ליפשיץ:

זה החשש.

ג' בן-אור:

היתה לזה התייחסות בחוות הדעת. סברנו שאנחנו לא מעוניינים לאפשר פרסום בכל השפות.

היו"ר ד' צוקר:

אני רוצה לחזור לענין הסיפא. אני מבקש להבין אם אתם עומדים על הסיפא?

עו"ד ד' ליפשיץ:

אנחנו לא רוצים להרחיב מעבר לחוות הדעת. חוות הדעת של היועץ המשפטי דיברה על הביטוי: "למעט מכרזים שבאופן מובהק לא מיועדים למגזר הערבי".

ד' מרידור:

יכול להיות שאין כאלה.

ג' בן-אור:

הוראת היועץ המשפטי לא מחייבת להוסיף את הסיפא. הוראת היועץ אומרת שצריך לפרסם בשפה הערבית.

היו"ר ד' צוקר:

בהוראת היועץ המשפט לא מופיע המשפט: "מעצם טיבם ... וכו'".

עו"ד ד' ליפשיץ:

זה הופיע בחוות הדעת.

ג' בן-אור:

אבל לא כניסוח התקנה.

עו"ד ד' ליפשיץ:

חוות הדעת לפניי וכתוב בה: "כלל זה לא יחול אם מדובר במכרז אשר באופן מובהק אינו מכוון למציעים מהמגזר הערבי, כגון: מכרז למינוי רבנים וכיו"ב".

היו"ר ד' צוקר:

בכל מקרה הם לא יוכלו לגשת למכרז הזה. הם גם יפסלו למרות חוק יסוד חופש העיסוק כמועמדים לרבנים.

מ' ינון:

אני רוצה לתת דוגמה נוספת; מכרז לאספקת מצות. למה לפרסם את זה בערבית?

א' גולדשמידט:

אולי יהיה יצרן מצות מוסלמי?

היו"ר ד' צוקר:

האמת היא שמדובר לא בדוברי השפה הערבית אלא במנהגי הדת היהודית.

מ' ינון:

זה לא מעשי.

ד' מרידור:

אני לא מבין את הקשר. אם יצרן ערבי יקרא ב"ידיעות אחרונות" וייצר מצות, יאמרו לו - אתה לא יכול? יש בעיה עם תוכן המכרז. תכתוב במכרז - רק יהודי יכול לפי הדת היהודית רק יהודי יכול לייצר מצות.

אנחנו מדברים על הוצאה כספית ואני באמת רוצה לשאול כמה זה יעלה?

נ' מאיר:

חישבנו את האומדן עוד לפני שניהלנו משא ומתן עם העתונים, ואני מניח שבמשא ומתן נוכל להוריד את המחיר. באומדן ברוטו, גולמי לגמרי, הוא שבעה מליון. אני מניח שמזה נרד לחצי ומטה.

היו"ר ד' צוקר:

אני מוכן להוריד את הטיפא.

נ' מאיר:

למעשה יש עיתון יומי אחד בלבד בערבית וזה ה"אלתיחאד". הוא בעל תפוצה נמוכה וקוראים אותו הרבה פחות אנשים מאשר את "ידיעות אחרונות". כ-14% מן הערבים קוראים את "ידיעות אחרונות", וכ-3% קוראים את "אלתיחאד". מה שיקרה בפועל הוא שמשדדי הממשלה שלא רוצים לעכב מכרזים לסוף השבוע יפרסמו בעיתון "אלתיחאד". בפועל חלק גדול מן הפעילות תלך ל"אלתיחאד" וזה יגרום לממשלה לעכב את כל הפעילות שלה בשבוע.

ד' מרידור:

אני מציע לכתוב את המילים "עתון יומי". התפוצה תגדל.

היו"ר ד' צוקר:

אני מציע שכאשר נציגי הממשלה באים לייצג את היועץ המשפטי לממשלה הם גם ייצגו אותו ולא את העמדות שהיו להם לפני שקיבלו את ההחלטה. אני מצטער על ההערה אבל מעכשיו כך ננהג.

ד' מרידור:

אני רוצה לשאול - למה האפליה הזאת? למה בציבור היהודי אתה מרשה לפרסם ב"הצופה" ולא ב"לאשה" שהוא גדול ממנו פי מאה? אני מציע שכל הפרסום יהיה ב"אלתיחאד".

עו"ד ז' ליפשיץ:

גם בציבור היהודי אי אפשר לפרסם ב"הצופה" כי יש חובה לפרסם בעתונים בעלי תפוצה רחבה.

ד' מרידור:

"הצופה" הוא בעל תפוצה רחבה. למה מפרסמים ב"דבר"? אני לא מבין למה לעשות אפליה? תהיה פה טענה, אולי בג"צית, של רק"ח.

היו"ר ד' צוקר:

העניין המהותי הוא כמובן שאלת התפוצה. ליהודי אתה מממש את עיקר מטרת התפוצה באמצעות פרסום בעתונות יומית שאותה קוראים.

ד' מרידור:

גם עם הערבים אין בעיה של תפוצה אלא של עקרון. אני בעד לחת לערבית מעמד ואין לי בעיה עם זה. אני מדבר על הסבסוד הממשלתי למפלגות.

היו"ר ד' צוקר:

דן, מה אתה מציע?

ד' מרידור:

אני מציע שיהיה כתוב רק "עתון יומי", כמו אצל היהודים.

היו"ר ד' צוקר:

לגבי הסיפא, אתה מקבל את המחיקה?

ד' מרידור:

כן.

היו"ר ד' צוקר:

אם כך אנחנו מקבלים את ענין המחיקה ולגבי ענין הסיפא אנחנו בתיקו ונצטרך להצביע אחר-כך.

אנחנו עוברים לתקנה הבאה: "הענקת זכויות במקרקעין למוסד הפועל שלא למטרות רווח, אשר בידין אישור מהמשרד לענייני דתות שהוא ממלא לכאורה אחר התנאים הנדרשים למתן רשיון לפי סעיף 15(א)(3) לחוק שירותי הדת היהודיים (נוסח משולב) תשל"א-1971, לצורך פעילותו בהתאם לרשיון כאמור."

ד' מרידור:

לא קראתי את חוות דעתו של היועץ המשפטי, ואני מוכרח לצפות קדימה לשאלתם של עולי ברית המועצות, דוברי הרוסית.

מ' ינון:

האבחנה היא שרוסית, אמרארית ושאר השפות שיהודים דוברים הן שפות מעבר. השפה הרשמית של היהודים היא העברית ולעומת זאת הערבים הם אומה אחרת, עם שפה בפני עצמה הנלמדת בבתי הספר והיא לא שפה ארעית.

היו"ר ד' צוקר:

מי מסביר את התקנה הבאה? דרורה, בבקשה.

עו"ד ד' ליפשיץ:

התקנה הבאה התעוררה ביוזמת צוות השרים שדן בענייני הקבורה האלטרנטיבית. עד היום לא התעוררה בעית הקצאת קרקעות לחברות קבורה כי "חברה קדישא", לפי הנתונים שישנם, ישנה עתודת קרקעות לצורך העניין. משהחלו לדון בפתרון בעית הקבורה האלטרנטיבית, נשאלה השאלה כיצד להקצות את הקרקע לאותן חברות שתעסקנה בזה. לכן באה התקנה והיא נותנת אפשרות של הענקת זכויות במקרקעין ופטור ממכרז, למוסד שיעמוד בתנאים של משרד הדתות לצורך בצווע המכרז.

ד' מרידור:

למה צריך פטור ממכרז?

עו"ד ד' ליפשיץ:

אי אפשר לפרסם מכרז רק למי שיתחייב לקבורה אלטרנטיבית. אם לא יהיה פטור ממכרז תהיינה חברות נוספות ובהחלט יכול להיות שעתודות הקרקע שיש ל"חברה קדישא" לא יספיקו ואי אפשר יהיה לקיים בתי קבורה אלטרנטיביים.

ד' מרידור:

אם לגיטימי שהמדינה תאפשר לתושביה שירות ציבורי של קבורה לא רק על פי ההלכה אלא גם בקבורה אלטרנטיבית, מדוע לא לגיטימי להוציא גם מכרזים כאלה? מי שיפנה יתחייב גם לקבורה אלטרנטיבית.

מ' ינון:

המצב שהיה צריך להיות הוא שראשית החברה מקבלת רשיון להיות חברת קבורה במקום מסוים, ורק אחר כך היא מקבלת את הקרקע. בוחנים את היבטי הקבורה ורק אחר כך בודקים את נושא הקצאת הקרקע. הבעיה היא שלפי החוק ולפי הפרקטיקה אדם לא יכול לקבל רשיון לחברת קבורה מבלי שיש לו קרקע. קודם צריך לקבל הקצאת קרקע ורק אחר כך אפשר לגשת לשר הדתות. זה המצב היום.

ד' מרידור:

בחוק כתוב שאי אפשר לקבל רשיון ללא קרקע?

עו"ד ד' ליפשיץ:

סעיף 15 לחוק שירותי הדת היהודיים אומר ש"שר הדתות ממונה על ביצוע החוק והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין, בין השאר תקנות בדבר רישוי חברות ענייני קבורה של יהודים, ובלבד שיובטח שלא יינתן רשיון אלא לגוף שהוכיח שיש בידו לעשות את הסידורים המינהליים והכספיים הדרושים לשם מילוי תפקידיו, לעניין זה יראו רשות מקומית ומועצה מקומית כגוף שהוכיח שיש בידו את הסידורים כאמור".

מכוח הסמכות, לפי הסעיף הזה, התקין שר הדתות תקנות.

מ' ינון:

זה נדון לגבי "מנוחה נכונה". באה עמותת "מנוחה נכונה" ואמרה - אני מבקשת רשיון בלי שיש לי קרקע. הסבירו לה שאחד התנאים שקבע שר הדתות הוא שיהיה הסכם עם ביטוח לאומי. לצורך חתימת ההסכם דורש ביטוח לאומי שלגוף המבקש רשיון תהיה קרקע. לכן צריך שקודם כל תהיה קרקע ורק אם מקבלים קרקע אפשר לקבל רשיון.

ד' מרידור:

אם אני, לדוגמה, רוצה להקים עסק כזה, אומר לי שר הדתות - אתה לא תקבל רשיון עד שלא תהיה בידך קרקע. זה לא אומר שאם תהיה בידך קרקע אני אתן לך רשיון. אתם רוצים שאני אקנה קרקע, היא תהיה בבעלותי, ורק אז ידונו האם לתת לי רשיון או לא?

עו"ד ד' ליפשיץ:

לכן מופיע בתקנה אישור מהמשרד לענייני דתות, שהוא ממלא לכאורה את התנאים, והמילה "לכאורה" מופיעה מכיוון שחטרה הקרקע.

מ' ינון:

אתה צריך להראות שמינהל מקרקעי ישראל היקצה לך קרקע, ואחרי זה אתה יכול לקבל רשיון. לפני זה אתה מקבל אישור משרד הדתות שאתה לכאורה עומד בתנאים.

ד' מרידור:

השאלה היא אם אני צריך קרקע כאחד התנאים. אני לא חייב לקנות קרקע מהמינהל. אני יכול לקנות קרקע גם מאדם פרטי. אתה מחייב אותי לקנות קרקע, להשקיע הון תועפות ואחר כך תחליט שלא מגיע לי רשיון? משהו לא מסודר בתהליך הזה.

י' עבודי:

לגבי הקצאת קרקע לצורכי קבורה יש החלטות של מועצת מקרקעי ישראל שהקצאה היא בתשלום סימלי.

עו"ד י' שוהם:

ההחלטות של מועצת מקרקעי ישראל מחייבות להקצות קרקע לפי המלצה של משרד הדתות בלבד, ולא אישור לפי חוק שירותי הדת.

ש' שוהם:

מבחינה משפטית לוגית יש כאן שאלה - מה זאת אומרת שאתה נותן קרקע למישהו שממלא לכאורה, ומה המשמעות המשפטית של "לכאורה". או שהוא ממלא או שהוא לא ממלא. אם הוא ממלא - צריך להיות איזשהו אקט שיהיה כתוב בחוק שהוא מקבל קרקע ואז הוא ממלא. איזה סוג של הבטחה יש לו?

הנו"ר ד' צוקר:

אתה תקצה לו אם לא ודאי בעיניך?

עו"ד י' שוהם:

ודאי, אם יש לו המלצה של משרד הדתות או של רשות ממשלתית אחרת.

ש' שוהם:

ואם יש עשרה שממלאים לכאורה? באופן תאורטי לכל העשרה יש אותה הזכות. למי תתן?

עו"ד ד' ליפשיץ:

לעניין זה, אם יורשה לי להשיב, לפי המלצת צוות השרים הפרוצדורה תהיה כדלקמן: מי שיעשה את הבדיקה ואת הניפוי יהיה המשרד לענייני דתות. הוא יפרסם בעתון ויתן לגוף הכשיר ביותר. הוא יצטרך לבחור מתוך השיקולים שלו על פי הקריטריונים שתקבע אותה ועדה של צוות השרים. לאחר הבדיקה הזאת יינתן רשיון לכאורה והמלצה למינהל מקרקעי ישראל. המינהל ייתן פטור ממכרז לאותו גוף שמשרד הדתות בדיק אותו לפי כל הכללים השיטתיים.

א' נוו:

החוק הקיים יוצר מילכוד. המוסד לביטוח לאומי לא חותם על הסכם וההסכם נועד לקבלת התשלום עבור כל נפטר אם אין רשיון. משרד הדתות לא נותן רשיון אם אין הסכם. מינהל מקרקעי ישראל לא נותן קרקע אם אין המלצה של משרד הדתות. היה צורך לשבור את המעגל השוטה הזה באיזשהו מקום. כך, אם משרד הדתות נותן אישור לכאורה, כל המעגל הזה נפתח.

ד' מרידור:

כל העניין מקבל פנים אחרות. קודם נאמר במשפט אגבי שהקצאת הרשיון היא בתשלום סימלי, אם כך לשם מה יש מכרז? אין כאן רצון לקבל כסף. יש כאן חובה ציבורית לתת את הקרקע בחינם. השאלה היא אם ראוי שיתנו כך את קרקעות המדינה ללא תשלום.

היו"ר ד' צוקר:

באיזה מחיר מקבלות "חברות קדישא"?

עו"ד י' שורם:

החלטה המקורית, שזו החלטה מס' 285, ותקבלה כבר בשנת '84 והיא אומרת שישולמו דמי חכירה בשיעור השווה למלוא ערך הקרקע, אבל רשות מקומית יכולה לקבל דמי חכירה סימליים, אם היא תתחייב שלא תגבה תשלומים ולא תשמור מקום לבן זוג וכו'. לאחרונה תוקנה החלטת המועצה הזאת ונוספה החלטה שמאפשרת לתת בתשלום דמי חכירה סימליים גם ל"חברה קדישא".

ד' מרידור:

אני רוצה לסכם את דעתי; זה לא מתאים למכרז. אם המדינה החליטה לתת קרקעות לקבורה בחינם, ישנה שאלה אחרת והיא - למי נותנים, איך נותנים וכו'. שאלת המחיר לא קיימת יותר. השאלה אם ראוי לתת או לא היא שאלה שאנחנו לא דנים בה היום.

עו"ד ד' ליפשיץ:

לא מפרסמים כאן מכרז. הבדיקה תהיה של משרד הדתות, בדיקה של מתן רשיון לכשיר ביותר. אנחנו עוסקים כאן בפטור ממכרז. לעניין המחיר אני רוצה להפנות לתקנה 30 שמדברת על המחיר בהתקשרויות מינהל מקרקעי ישראל ללא מכרז. הרישא, תקנה (א), מדברת על כך שהענקת זכויות במקרקעין בידי המינהל ללא מכרז תיעשה במחיר שיקבע השמאי הממשלתי, למעט בתקנות משנה שמפורטות באותה תקנה. תקנה זו לא מפורטת שם. זאת אומרת שדרך המלך היא במחיר שיקבע השמאי הממשלתי. תקנה (ג) קובעת שגם בתקנות שלא מנויות באותה תקנה המינהל יהיה רשאי, בהתאם להחלטה שתהיה מכוסה בתקציב, לפי סעיף 40 (ג) לפי חוק יסודות התקציב. זו בעצם הדרך. דרך המלך לא מפורטת כאן בין התקנות שניתן אוטומטית להקצות במחיר פחות ממחיר השמאי הממשלתי.

א' נוו:

אני רוצה להדגיש את שאלת יושב-ראש הוועדה; אם מקצים קרקע בלי כסף לשם מה צריך מכרז? נדמה לי, ויתקן אותי חברי ממשד המשפטים, שגם הקצאה ללא תמורה או בתמורה סמלית היא לכאורה עסקה.

ד' מרידור:

לא, לא. מבחינה משפטית זה נכון שכל זה נכנס בתוך חובת המכרזים.

עו"ד מ' ינון:

מי שמעדיין בתקנות המכרזים בפרק שדן במקרקעי ישראל מגלה שהטכניקה שהוצעה היא שכאשר ניתן להעניק את הקרקע רק לאדם אחד, קובעים פטור ממכרז.

ד' מרידור:

השאלה היא הפוכה - למה צריך להיות רק אדם אחד במקום שתהיה תחרות על זה?

עו"ד מ' מזוז:

קודם מחליטים שחברה היא חברת קבורה, ושם יכולה להיות תחרות או לא. ברגע שקיימת חברת קבורה, בין שהיא קיימת ובין שהיא פוטנציאלית, היא עוברת את שלבי אישור משרד הדתות והיא צריכה לבוא עם הקרקע. היא הולכת למינהל כדי להתחרות בחברה הבאה שגם לה יש רשיון וגם היא תקבל.

היו"ר ד' צוקר:

אין עשר עמותות של "מנוחה נכונה". בירושלים ובמקומות נוספים אין בינתיים תחרות. המינהל אומר - אנחנו נותנים קרקע לקבורה עבור כל חברת קבורה במחיר סמלי. אנחנו לא במצב שבו יש כזאת תחרות וצריך למלא איזו חובה שיהיה מראה פנים כדי שנקיים תחרות. ממילא ישנה חברה אחת שמקבלת את הקרקע בשתי לירות. לשם מה צריך פטור?

עו"ד מ' מזוז:

לדעתי הבעיה איננה בעניין התמורה. נניח שהיתה תמורה מלאה והתחרות בתחום הקבורה יכולה להיות תחרות של הצרכנים מול חברות אחדות שיכולות להיות בפועל.

עו"ד ד' ליפשיץ:

התחרות איננה על הקרקע אלא על הכשירויות המיוחדות שדורש משרד הדתות.

ד' מרידור:

אני רוצה להציע מודל אפשרי אחר ואני יודע שהוא לא יקוים מהטעם שאמרתי קודם. למדינה אין שתודות קרקע בלתי מוגבלות. נניח שעשר חברות רוצות את הקרקע. האלטרנטיבה הנכונה לדעתי היא שכל עשר החברות תקבלנה אישור ואז יוציאו מכרז ויתנו למי שישלם יותר.

עו"ד מ' מזוז:

אם יש תחרות היא צריכה להיות במשרד הדתות.

ד' מרידור:

משרד הדתות צריך לקבוע מי עומד בתנאי הסף.

עו"ד מ' מזוז:

משרד הדתות אומר: אלה הצרכים של חדרה, לדוגמה. יש חמש חברות שרוצות
והוא צריך לבחור אחת מהן. הוא צריך לתת רשיון אחד.

ד' מרידור:

שייתן למי שמשלם יותר כסף.

היו"ר ד' צוקר:

אני רוצה להבין; דן אומר שההתייחסות היא לכל חברת קבורה. בדברי הרטור
שלו אומר שר האוצר משהו אחד.

עו"ד מ' מזוז:

זה הרקשר האקטואלי. היום התעורר תצורך בהם ולכן הוזכרו דברי הרטור.
לדעתי התקנה הזאת צריכה לחול על כל חברת קבורה, בין קיימת ובין זו שתבוא בשנה
הבאה, ולכן אני חושב שצריך לתקן את הניסוח.

היו"ר ד' צוקר:

כדי שיחול על כולם.

עו"ד מ' מזוז:

הוא יחול גם על חברה קיימת.

ד' מרידור:

זה חל גם היום.

עו"ד מ' מזוז:

אני מדבר על מישהו שיש לו כבר אישור עקרוני, יש לו רשיון קבורה והוא
רוצה עוד חלקה.

היו"ר ד' צוקר:

אנחנו נצטרך לדאוג שזה יהיה על כל החברות ולא תהיה אפליה בין חברת
קבורה אחת לשניה. שלמה, אתה רוצה להוסיף משהו או שנאשר את זה?

ש' שורם:

לדעתי יש כאן בעיה משפטית עקרונית. רוצים לפטור את זה ממכרז לחלוטין?

עו"ד ד' ליפשיץ:

להוסיף את התקנה המוצעת.

ש' שורם:

להערכתני צריך לנסח את המילים "ממלא לכאורה" בצורה אחרת. "לכאורה" פותר את הבעיה של המעגל השוטה אבל בעצם לא פותר אותה. יש כאן בעיה משפטית. אם אותו אדם לא ממלא אחר התנאים, איך נותנים לו קרקע?

היו"ר ד' צוקר:

ואם נאמר רק שבידיו אישור מהמשרד לענייני דתות והוא מותנה בקבלת הקרקע?

עו"ד מ' מזוז:

הניסוח מתייחס ל"מנוחה נכונה" שהוא גוף בתהליך. אני חושב שאם נותנים פטור ממכרז הוא צריך להתייחס גם לחברת קבורה קיימת. בתי הקברות בכל הארץ מחמלאים ואותה חברת קבורה, בין אם זאת הרשות המקומית ובין אם היא "חברה קדישא" שהיא תאגיד פרטי, באות למינהל ואני לא רואה למה צריך להיות הבדל ביניהן. זה צריך לחול על מי שיש לו רשיון קבורה.

לדעתי האישור צריך להיות מהשר לענייני דתות כי הוא זה שנותן את האישור ולא המשרד. לגבי המילים "ממלא לכאורה אחר התנאים" - ברישוי בתי חולים נהוגה פרוצדורה של אישור עקרוני. שם מקבלים את הרשיון לבית חולים, לפי פקודת בריאות העם, מי שיש לו מבנה, מיטות וכו'. ההנחה היא שאדם לא משקיע חמישים מליון דולר ואומרים לו - אחר כך תקבל רשיון.

ש' שורם:

אחת השאלות הקשות בכל המיקרים האלה היא שלכאורה עדיין יש לך שיקול דעת לא לתת לו את הקרקע.

היו"ר ד' צוקר:

אם כך מה אתה מציע? להשאיר את האישור לכאורה?

עו"ד מ' מזוז:

שיהיה אישור עקרוני מהשר לענייני דתות. לפי התקנות מי שנותן רשיון הוא רק השר.

היו"ר ד' צוקר:

כלומר למחוק את המשפט: "שהוא ממלא לכאורה אחר התנאים הנדרשים למתן רשיון". יש אישור מהשר לענייני דתות לפי סעיף 15(א)(3) וגו'.

ד' מרידור:

אני רוצה להבין מה הוא הניסוח החדש. יש לו אישור שהוא ממלא אחר התנאים הנדרשים למתן רשיון?

עו"ד מ' מזוז:

אישור שאשר מתכוון לתת לו רשיון.

עו"ד ד' ליפשיץ:

מה שאפשר לכתוב הוא - אישור מהשר לענייני דתות שהוא ממלא אחר התנאים הנדרשים למתן רשיון, בכפוף לקבלת הקרקע.

עו"ד מ' מזוז:

"התנאים למתן רשיון" זה לא מספיק. יכול להיות, כפי שהזכרתם קודם שיבואו שלושה ויאמרו - אנחנו רוצים. כולם ממלאים אחר התנאים אבל השר יגיד - לחדרה, לדוגמה, מספיק אחד. אני לא מתכוון לתת שלושה ולבזבז קרקע. לכן לא מספיק שהוא ממלא אחר אלה, אלא שבכוונתו להעניק לו רשיון. לדעתי הניסוח צריך להיות יותר קונקרטי ולומר שהשר מתכוון לתת לו רשיון, או שמדובר בבעל רשיון קיים.

היו"ר ד' צוקר:

הניסוח יתן לזה ביטוי. תודה. בנוסח הזה אנחנו נאשר את זה. סיימנו את הנקודה הזאת.

ד' מרידור:

אני רוצה לומר שזה לא פותר את השאלה שעלתה קודם; כמובן שיכול בג"צ לדחות את העתירה - למה נתת לו ולא נתת לי, או למה אתה לא נותן לנו דרך להתמודד באופן שיוויוני ע"י מכרז? אתה סתם מעדיף אחד על השני?

היו"ר ד' צוקר:

התקנה לא פותרת את זה ואני לא יודע אם היא התכוונה לפתור את זה.

ד' מרידור:

זאת שאלה של מדיניות ושל דרך הקצאה, וגם הן אינן שיוויוניות.

חבר הכנסת אורון, אתה רצית להעלות נושא שקשור גם הוא במינהל מקרקעי ישראל. בבקשה.

ח' אורון:

הנושא שאני מעלה עוסק בתקנה קודמת שתיקנתם שאומרת שמי שגר בדירה בשכירות, חייב להיות בדירה הזאת ארבע שנים לפני שהוא יכול לרכוש אותה.

ד' מרידור:

זה אושר בלחץ גדול כי אני הצעתי עשר שנים.

ח' אורון:

הנושא הזה הגיע אלי מפניות של עולים חדשים ושל אנשים במועצות האיזוריות אשכול וספיר, שעשו מאמץ גדול לקלוט עולים חדשים וקלטו אותם, במקום אחד מאה משפחות ובמקום השני חמישים משפחות. חלקן מוכנות לרכוש את הדירה, מה שמאפיין רצון להשתקע. באשכול ישנה בעיה עדינה; יש שם גם שכונה של עולים אתיופים וגם של עולים רוסיים. יש לאיזור עניין גדול שדווקא האוכלוסיה הזאת תשתקע. יש כבר כעשרים פניות של עולים חדשים שרוצים לרכוש את הדירות ולא יכולים. הם אומרים -

אנחנו רוצים לממש את זכותינו. לא נותנים לנו עכשיו ואנחנו לא יודעים מה יהיה בעוד ארבע שנים.

היו"ר ד' צוקר:

הם יכולים לממש את זכותם במכרז.

ח' אורון:

הם יכולים במכרז על כל דירה בהליך מאד מאד מסובך ואני מציע הצעה פשוטה: בירדתי את הנושא ומדובר בכ- 12 אלף משפחות ב- 12 אלף דירות באיזורי עדיפות לאומית א' ו-ב'. לא כולם מתכוונים לרכוש את הדירה, אבל מי שרוכש דירה באזור אשכול בטוח שערכה יעלה בעשר השנים הקרובות עשירית ממה שיעלה באזור המרכז.

היו"ר ד' צוקר:

איך יקבע המחיר?

ח' אורון:

אין ויכוח על המחיר. המחיר יקבע כאילו שהוא נקבע אחרי ארבע שנים. אחרי ארבע שנים יש הליך. בתום שנה, באזורי עדיפות לאומית א' ו-ב', ישלם על פי אותו הליך שבו הוא רוכש מתום השנה הרביעית. אני מוכן להציע מגבלה נוספת. אותו אדם לא יוכל למכור את הדירה לאותו פרק זמן שישלם ארבע שנים. אם, לדוגמה, הוא רכש בתום שנה וחצי, יוכל למכור אותה רק כעבור שנתיים וחצי נוספות. אני מדבר על שינוי תקנה 3(14)(ב), לתקנות חובת מכרזים. יהיה כתוב: "ישוּבֵי קו העימות, עדיפות לאומית א' ו-ב'", וזאת הגדרה מאד ברורה לגבי אזורים אלה, "בתום שנה אחת לפחות".

אני מוכן להוסיף עוד הסתייגות שאומרת: "ולמשך זמן שישלם לארבע שנים". ע"י זה אנחנו מקטינים את אי השיוויון.

עו"ד ד' ליפשיץ:

מדובר רק במי שזכאי לסיוע.

ח' אורון:

ברור. מי שזכאי לסיוע על פי כל הקריטריונים.

ד' מרידור:

תשובתי לא תפתיע את חה"כ אורון. אני מתנגד להצעה מהטעמים הבאים: אנחנו רוצים למנוע את הדרך המאד בירוקרטית שבה הממשלה תחלק דירות לאנשים. יש לממשלה רכוש, קרקע ודירות, שתמכור אותם. דווקא באשכול אין לדעתי בעיה, כי אני לא רואה שם ביקוש גדול לדירות. אם אדם גר בדירה וייצא למכרז, אני לא רואה את כל תושבי הארץ רצים לקנות שם דירות. היתה דאגה ואמרו - אדם שגר בדירתו הרבה שנים, הוא השתקע שם, ועכשיו תאמר לו - צא למכרז? מישהו אחר עלול לזכות במכרז ותהיה טרגדיה. בירושלים יש בעיה; עולה חדש מאתיופיה או מרוסיה שגר בדירה בירושלים ויוציאו אותה למכרז, יהיו עליה חמישים קופצים. במקום שלצערינו עם ישראל לא רץ אליו בהמוניו, גם אם יוציאו את הדירות למכרז, אני לא רואה מי יבוא לקנות דירות שם. אם אחד כן יקנה דירה של מישהו אחר - תהיה לנו בעיה עם אחד.

האלטרנטיבה היא שבמקום שהדירות תצאנה למכרז במחיר מלא ובשיווינוניות, אנשים יזדקקו לפקידים כדי לתת להם את האישורים לדירות.

היו"ר ד' צוקר:

ומה לגבי משך הזמן?

ד' מרידור:

אני חושב שצריך להחזיר את זה לעשר שנים.

עו"ד ד' ליפשיץ:

מבחינה פרוצדורלית המתכונת הרגילה היא למתקין התקנות כדי שנוכל לעשות בדיקה באופן מקצועי במשרד ולא לקיים איזשהו דיון בלי שיש לנו עמדות של כל הגופים.

היו"ר ד' צוקר:

אם כך אני מבקש ממשרד האוצר שיעיין בבקשה של חה"כ אורון, ואם יראה את זה לנכון - יביא הצעה לתיקון התקנה.

אנחנו צריכים להצביע על עוד דבר אחד.

ד' מרידור:

אין צורך להצביע.

היו"ר ד' צוקר:

אנחנו נאשר את התיקון לתקנה בנוסח הקיים.

ד' מרידור:

אני רוצה להעיר שיש טעם לפגם בעובדה שמסבסדים עתונות שלא סובסדה עד היום.

עו"ד ד' ליפשיץ:

מני, האם בדקתם את השאלה אם יש מניעה שהמודעות תתפרסמנה בערבית בעתונות שיוצאים לא בשפה העברית?

עו"ד מ' מזוז:

זה נראה לי מגוחך. אם מישהו קורא את זה - הוא יקרא את זה בעברית. כל התצדקה של התקנה הייתה שיש אחוז לא קטן של אנשים שלא קורא עתונות יומית.

היו"ר ד' צוקר:

אנחנו מאשרים את התקנה הזו בהשמטת הסיפא שמתהילה במילה "הוראה" ועד המילה "ערבים". תודה רבה, הישיבה נעולה.

2. הצעת חוק זכויות מבצעים (תיקון) (זכויות משדרים), התשנ"ד-1994.
- אישור נוסח לקריאה שניה ושלישית.

היו"ר ד' צוקר:

שלום לכולם, אנחנו מחדשים את הישיבה. על סדר היום חוק זכויות מבצעים, תיקון.

ד' נאג:

אני רוצה לציין שהודענו לערוץ 2 כדי שישקלו אם הם רוצים לבוא. הם החליטו לבוא אבל הנציג שלהם הגיע בטעות לבית אמות המשפט בתל-אביב. סיכמתי עם עו"ד אלן זיסבלט שנראה לו את הסיכומים שנגיע אליהם.

היו"ר ד' צוקר:

תודה. אני רוצה להזכיר לנוכחים כי סיימנו את הדיון בהצעה לתיקון החוק, ומשרד המשפטים מבקש לערער על הסיכום שהיה. עו"ד אלן, על מה בדיוק אתם מערערים?

עו"ד א' זיסבלט:

אני מבין שהיושב ראש סבור שעדיין יש לאפשר בחוק את עבודת "יפעת". אתה רוצה שיהיה מותר להפיץ תמורת תשלום, וחשבתי שאולי אפשר לבקש מחשבה נוספת בנושא ולנהוג כמו בכל התסכמים הנהוגים בעולם.

היו"ר ד' צוקר:

מכידון שהבעתי את עמדתי, חילוקי הדעות ברורים. מאחר וכבר מיצינו את הדיון הזה, אני לא רוצה לחזור על הדברים. האם יש לכם איזושהי הצעת פשרה?

עו"ד ע' שכטר:

בישיבה שנערכה בחודש מאי אמרת, ואני מצטט מהפרוטוקול: "בעדיפות ראשונה תסדר מחוק לחוק".

היו"ר ד' צוקר:

נכון, ואחר כך שיניתי את דעתי.

עו"ד ע' שכטר:

ברוח הישיבה היא נפגשנו עם "יפעת" וביקשנו להגיע איתם להסדר.

היו"ר ד' צוקר:

מה היתה התשובה שקיבלתם?

עו"ד ע' שכטר:

הגענו איתם להסדר וכולנו שמחנו.

היו"ר ד' צוקר:

ואז הפכתי את דעתי בעניין עקרוני מאד.

עו"ד ע' שכטר:

נכון. העניין הוא מאד עקרוני. מבלי לבקר את צורת החשיבה שלך, נראה לי שאתה מסתכל על הדברים מכיוון לא נכון. הטיעון בא מזכות הציבור על השידורים שלנו כאשר החוק הזה בא להגן על הזכות שיש לנו על השידורים שלנו. נקודת המוצא שלך היא כרגע לא זכות הציבור לשמוע את השידורים שלנו, כי לזה אנחנו דואגים אלא...

היו"ר ד' צוקר:

אלא מרגע שהאותות יוצאים לאוויר, לאפשר גם לאחרים בנוסף לכם תמורת תשלום.

עו"ד ע' שכטר:

נכון. אנחנו לא מתנגדים לכך שאחרים ישתמשו בשידורים שלנו תמורת תשלום בעתיד, אבל אנחנו לא רוצים שהמחוקק יתנה על הזכות שלנו בשידורים שלנו.

היו"ר ד' צוקר:

אני רוצה לסכם את הדברים עבור חה"כ דן מרידור. הגענו להסכם ובישיבה שהיתה לנו חשבתי שהעניין כל כך עקרוני שיש להבטיח אותו בחקיקה ראשית, ושינתי את דעתי. על זה בעצם בא אלן ומערער. הוא אומר - אתה מתנה עלינו והסיבוך הוא בינלאומי. הרשיון הכפוי אסור על פי אמנת רומא ואנחנו חתומים על זה. בעיקרון הם בסוגו ממה שהיה וקיבלו על עצמם להביא הסכם חתום.

עו"ד א' זיסבלט:

זה קיים כמעט בכל מדינות העולם.

עו"ד ע' שכטר:

אנשי "יפעת" שהיו כאן הודו שכמעט בכל המדינות בעולם משלמים.

היו"ר ד' צוקר:

לא בכולן. שלמה, בבקשה.

ש' שורם:

אני רוצה להביע את הערכתי העמוקה לאותו אדם שרציע לסיים את העניין בהסכם. זה היה יושב ראש הוועדה והוא אמר את הדברים בצורה ברורה.

ד' מרידור:

אני זוכר שקיבלת את דעתי בנושא.

עו"ד ע' שכטר:

אין לנו הסכם חתום עם "יפעת" כי החוק עוד לא נחקק. העיקרון שלנו עם "יפעת" הוא שברגע שייחזק החוק נחתום על הסכם. העקרונות שסוכמו היו שתהיה שיטת חישוב תמלוגים, אחוז מסך התגמולים ברוטו של "יפעת" כתוצאה משידור השידורים שלנו. על-פי יחס בין כמויות החומרים של המשדרים השונים, אחוז התמלוגים מעשרה אחוזים מהתקבולים ברוטו. את תנאי התשלום נקבע בהסכם נפרד.

ד' מרידור:

ההסכם הזה סגור או שעלולות להתעורר בעיות?

עו"ד ע' שכטר:

ההסכם סגור.

היו"ר ד' צוקר:

אין אני מבטיח את זה שאם תקום חברה נוספת לא יסגרו את זה?

עו"ד ע' שכטר:

מפני שזה על פי חוק המכרזים. נוכל לתת בלעדיות ל"יפעת" רק אם הם יזכו במכרז.

ד' מרידור:

אני מציע שבנוסף לעניינים המשפטיים תהיה הודעה בכתב מרשות השידור לוועדה, ובה היא מתחייבת שאותם עקרונות יחולו על כל מי שיפנה אלינו, יקיים את הדרישות המינימליות וכו'.

היו"ר ד' צוקר:

אני מבקש שהמכתב ינוסח בידי שלמה זאלן כדי להבטיח שיש מכתב לוועדת החוקה, וכדי לדעת שזה לא עניין מסחרי בלבד. אם כך אני רוצה לסכם; אנחנו מאשרים את החוק בלי השינוי הזה. אני מבקש מהיועץ המשפטי של הוועדה להודיע ל"יפעת" ולעורך-דינם על הסיכום והוא כפוף למכתב שייצא אלינו, ולהסכמה בין שני הצדדים ברוח מה שהסכימו עליו ערב שינוי החלטה על-ידי.

עו"ד ע' שכטר:

אני רוצה לציין שהבנה ביננו הביאה לכך שהיום אנחנו קונים מ"יפעת" תעתיקים, דבר שלא עשינו במשך שנים מכיוון שהיה ביננו סכסוך על דקע הדברים האלה. מאז חודש יולי אנחנו קונים מהם קטעי עתונות ובסך הכל הם הרוויחו מכל העניין.

ד' ואג:

כשהחוק עבר בקריאה ראשונה במליאה הוגשו הסתייגויות של חברי הכנסת בא-גד ורון נחמן.

הינו"ר ד' צוקר:

אנחנו מאשרים את הצעת החוק הזאת לקריאה שניה ושלישית בנוסח שעליו הסכמנו בישיבות הקודמות, למעט הרשיון-כפיה שאותו אנחנו מבטלים עכשיו. האישור הזה כפוף למכתב שיגיע אלינו מרשות השידור, ואשר לנוסחו יהיו שותפים שלמה שורם ומשרד המשפטים. אני מבקש שתימסר הודעה ל"יפעת" ולנציגם. תודה רבה לכם. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 10:25.